

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Ректор Дніпровського національного
університету імені Олеся Гончара

Сергій ОКОВИТИЙ
« 08 » 09 2022 р.

ОСВІТНЬО – НАУКОВА ПРОГРАМА

«СПЕЦІАЛЬНА ОСВІТА»

рівень вищої освіти	<u>третій (освітньо-науковий)</u>
спеціальність	<u>016 Спеціальна освіта</u>
галузь знань	<u>01 Освіта/Педагогіка</u>

Схвалено:

вченою радою Дніпровського
національного університету
імені Олеся Гончара

від 08.09 2022 р., протокол № 1

**Дніпро
2022**

ПЕРЕДМОВА

1. Внесено: кафедра педагогіки та спеціальної освіти Факультету психології та спеціальної освіти

2. Затверджено та надано чинності рішенням вченої ради Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара:

- від «12» травня 2016 р., пр. № 12 (перша редакція);

- від «08» вересня 2022 р., пр. № 1 (редакція №2).

3. Розробники (робоча група):

1. Мога М.Д., доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки та спеціальної освіти;

2. Гладуш В.А., доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки та спеціальної освіти;

3. Нічуговська Л.І., доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки та спеціальної освіти;

4. Ніколенко Л.М., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувачка кафедри педагогіки та спеціальної освіти;

5. Аршава І.Ф., доктор психологічних наук, професор кафедри загальної психології та патопсихології.

4. При розробці враховані вимоги:

професійного стандарту на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти», затвердженого наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23.03.2021 р. № 610.

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

освітньо-професійної програми

1. Вчена рада факультету психології та спеціальної освіти: протокол № 7 від «24» травня 2022 р.

Голова Вченої ради

Дмитро ВОЛКОВ

2. Рада з якості ДНУ: протокол № 1 від «07» вересня 2022 р.

Голова РЗЯВО

Валентина СІЛІЧ-БАЛГАБАЄВА

Рецензії-відгуки стейкхолдерів додаються (за наявності).

1. Профіль освітньої програми зі спеціальності 016 Спеціальна освіта

1 – Загальна інформація	
Повна назва вищого навчального закладу та структурного підрозділу	Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара Факультет психології та спеціальної освіти Кафедра педагогіки та спеціальної освіти
Офіційна назва освітньої програми	Освітньо-наукова «Спеціальна освіта»
Офіційна назва освітньої програми (англійською мовою)	Educational and scientific program «Special education»
Ступінь вищої освіти та освітня кваліфікація мовою оригіналу	Доктор філософії Освітня кваліфікація: доктор філософії зі спеціальної освіти
Кваліфікація в дипломі	Ступінь: Доктор філософії Спеціальність: 016 Спеціальна освіта Освітня програма: «Спеціальна освіта»
Кваліфікація в дипломі (англійською мовою)	Degree: Doctor of Philosophy Specialty: 016 Special education Educational program: «Special education»
Професійна кваліфікація	Викладач закладу вищої освіти
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом доктора філософії, одиничний, термін навчання 4 роки; обсяг освітньої складової освітньо-наукової програми становить 46 кредитів ЄКТС; наукова складова освітньо-наукової програми передбачає проведення власного наукового дослідження та оформлення його результатів у вигляді дисертації відповідно до законодавства.
Наявність акредитації	-
Цикл/рівень	НРК України – 8 рівень, FQ-EHEA – третій цикл, EQF LLL – 8 рівень
Передумови	Наявність освітнього ступеня магістра або ОКР спеціаліста за спеціальністю 016 Спеціальна освіта або спорідненими спеціальностями
Форми навчання	денна, заочна
Мова(и) викладання	українська, англійська
Термін дії освітньої програми	До проходження первинної акредитації освітньої програми
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	www.dnu.dp.ua
2 – Мета освітньої програми	
Підготовка висококваліфікованих наукових та науково-педагогічних кадрів, які володіють компетентностями, необхідними для здійснення науково-дослідницької діяльності, викладацької та аналітичної роботи, наукового консультування в галузі спеціальної та інклюзивної освіти, корекційної та реабілітаційної педагогіки.	

3 – Характеристика освітньої програми	
Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація)	<p>Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка</p> <p>Спеціальність: 016 Спеціальна освіта</p> <p>Об'єкт(и) вивчення та/або діяльності є: методологічні підходи, теоретичні засади, інноваційні технології, педагогічна ретроспектива розвитку спеціальної та інклюзивної освіти.</p> <p>Цілі навчання: набуття здатності продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми та здійснювати власні наукові дослідження у сфері спеціальної та інклюзивної освіти, корекційної та реабілітаційної педагогіки.</p> <p>Теоретичний зміст предметної області: поняття, категорії, термінологія, принципи, методи, концепції провідних науковців у галузі спеціальної педагогіки та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках.</p> <p>Методи, методики та технології: методи структурно-системного аналізу, дослідницькі, інформаційно-комунікативні, психолого-педагогічні методи аналізу проблем у галузі освіти /педагогіки, спеціальної педагогіки та дотичних до неї міждисциплінарних напрямів; технології і методики навчання, виховання, корекції та розвитку осіб з особливими освітніми потребами різних вікових категорій.</p> <p>Інструменти та обладнання: комп'ютерна техніка, мультимедійне обладнання; мережеві системи пошуку та обробки інформації; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні; програми статистичної обробки та візуалізація даних.</p>
Орієнтація освітньої програми	<p>Освітньо-наукова програма доктора філософії має академічно-прикладну орієнтацію.</p> <p>Програма спрямована на сучасні дослідження у сфері спеціальної та інклюзивної освіти, зокрема: підготовки наукових кадрів зі спеціальної педагогіки; теорії і методики навчання, виховання, розвитку, реабілітації, соціалізації, тьюторингу осіб з особливими освітніми потребами різних вікових категорій</p>
Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	<p>Програма дозволяє оволодіти змістом та методикою наукових досліджень в галузі спеціальної та інклюзивної освіти.</p> <p>Ключові слова: <i>спеціальна, інклюзивна освіта, спеціальна педагогіка, особи з особливими освітніми потребами.</i></p>
Особливості програми	<p>Поєднання освітньої та наукової складових; формування та розвиток інтегрованих компетентностей майбутніх науковців галузі спеціальної освіти плюродисциплінарного, міждисциплінарного та трансдисциплінарного характеру; академічна мобільність; забезпечення державної та регіональної потреби у фахівцях, здатних здійснювати наукові дослідження у сфері спеціальної освіти, працювати в різних типах закладів вищої освіти, науково-дослідних установах для реалізації державної політики в галузі спеціальної та інклюзивної освіти.</p>
4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	<p>Випускники можуть працювати на первинних посадах за професіями, визначеними Національним класифікатором</p>

	України: Класифікатор професій ДК 003:2010: 2 Професіонали 2310 Викладачі закладів вищої освіти 2310.1 Доцент закладу вищої освіти 2310.2 Викладач закладу вищої освіти 2320 Вчителі закладів загальної середньої освіти та спеціалізованої освіти 2340 Вчителі закладів спеціальної освіти 2340 (25160) Вчитель-дефектолог 2340 (25161) Вчитель-логопед 2351 Професіонали в галузі методів навчання 2351.1 Наукові співробітники (методи навчання) 2351.2 Інші професіонали в галузі методів навчання 2359 Інші професіонали в галузі освіти та навчання 2359.1 Інші наукові співробітники в галузі навчання 2359.2 Інші професіонали в галузі навчання Види економічної діяльності (за Державним класифікатором видів економічної діяльності ДК 009:2010): 85.42 Вища освіта
Подальше навчання	Після успішного захисту дисертації може претендувати на навчання в докторантурі, брати участь у постдокторських програмах.
5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Проблемно-орієнтоване навчання, студентоцентроване навчання, самонавчання, індивідуальне наукове керівництво, підтримка і консультування науковим керівником.
Оцінювання	Екзамени, диференційовані заліки, презентації, аналітичні огляди, захист звіту з викладацької практики, наукові звіти на наукових семінарах кафедри, наукові публікації, захист дисертаційної роботи.
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність (ІК)	Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері спеціальної освіти при здійсненні дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та науково-педагогічної діяльності, проведення самостійного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу. ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК03. Здатність саморозвиватися, вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК04. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК05. Здатність діяти на основі принципів академічної доброчесності. ЗК06. Здатність генерувати нові ідеї при вирішенні дослідницьких і практичних завдань. ЗК07. Здатність виявляти, ставити та розв'язувати проблеми. ЗК08. Здатність працювати в міжнародному контексті. ЗК09. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК\ФК)	СК01. Здатність планувати, організовувати та здійснювати наукові дослідження у сфері спеціальної та інклюзивної освіти. СК02. Здатність досягати наукових результатів, які створюють нові знання у сфері спеціальної та інклюзивної освіти і можуть

	<p>бути опубліковані у провідних наукових виданнях з педагогічних та суміжних галузей.</p> <p>СК03. Здатність дотримуватись етики досліджень, оцінювати рівень власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію у сфері спеціальної та інклюзивної освіти, адаптуватися до змін у професійній діяльності.</p> <p>СК04. Здатність застосовувати сучасну методологію, методи та інструменти у сфері спеціальної та інклюзивної освіти, сучасні цифрові технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення в науковій та освітній діяльності.</p> <p>СК05. Здатність до апробації результатів наукового дослідження, їх поширення та впровадження у практику спеціальної освіти та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках на регіональному, національному та міжнародному рівнях.</p> <p>СК06. Здатність здійснювати педагогічну та/або науково-педагогічну діяльність, володіти педагогічною майстерністю, професійними вміннями до передачі наукових знань майбутнім фахівцям галузі спеціальної освіти.</p> <p>СК07. Здатність здійснювати підготовку текстів наукового та навчально-методичного спрямування із метою забезпечення освітнього процесу в обраній галузі знань.</p> <p>СК08. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти, наукових установах, організаціях, використовувати сучасні методи і технології наукової комунікації державною та іноземною (англійською) мовами, володіти комунікативною культурою.</p>
7 – Програмні результати навчання	
	<p>ПРО1. Уміти критично аналізувати та оцінювати наявні знання, удосконалювати і розвивати свій інтелектуальний рівень за науковим напрямом.</p> <p>ПРО2. Аналізувати з філософських позицій основні аспекти і проблематику досягнень у галузі сучасної науки.</p> <p>ПРО3. Володіти комунікативними навичками для спілкування в національному та іншомовному середовищі з фахівцями та нефахівцями щодо питань філософської та наукової проблематики. Використовувати академічну українську та іноземну мови у професійній діяльності та дослідженнях.</p> <p>ПРО4. Дотримуватися етичних норм, враховувати авторське право та норми академічної доброчесності у проведенні досліджень та їх презентації.</p> <p>ПРО5. Демонструвати дослідницькі навички (започаткування, планування, реалізація та коригування послідовного процесу), достатні для організації і проведення наукових і прикладних досліджень у сфері спеціальної освіти, інклюзивної освіти, отримання нових знань та/або здійснення інновацій; критично аналізувати й оцінювати результати власних досліджень і надбань інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.</p> <p>ПРО6. Здатність здійснювати різні види історико-педагогічного аналізу, адаптовувати та застосовувати ідеї видатних педагогів у сучасну педагогічну практику; критично аналізувати</p>

	<p>міждисциплінарні явища та процеси у професійній підготовці здобувачів вищої освіти; використовувати особистісно-професійний досвід для вирішення наукових та фахових завдань у вищій школі.</p> <p>ПР07. Володіти методикою викладання, здійснювати добір доцільних методів, засобів навчання, складати конспекти лекційних, семінарських (практичних, лабораторних) занять; здійснювати спроби проводити різні види занять з їх подальшим самоаналізом; використовувати сучасні форми, методи, засоби і технології організації освітньої діяльності здобувачів вищої освіти; добирати методи та застосовувати механізми здійснення оптимального педагогічного впливу на студентів з метою розкриття їх особистісного потенціалу.</p> <p>ПР08. Знати закономірності психічного і фізичного розвитку осіб з особливими освітніми потребами на різних вікових етапах, основні підходи до комплексної психолого-педагогічної оцінки їх розвитку, проблеми навчання та розвитку, впливу соціокультурного середовища на розвиток осіб з особливими освітніми потребами.</p> <p>ПР09. Формулювати мету професійного і особистісного зростання, оцінювати власні потенційні можливості, обирати продуктивні способи і шляхи розв'язання поставлених завдань, демонструвати високий ступінь самостійності. Здатність до професійного саморозвитку і самовдосконалення, максимально проявляти свій потенціал.</p> <p>ПР10. Здатність моделювати, здійснювати й оцінювати освітню діяльність у галузі спеціальної освіти та дотичних міждисциплінарних напрямках, обґрунтовано обирати й ефективно використовувати новітні освітні технології, методи і засоби освіти задля досягнення визначеної мети.</p> <p>ПР11. Уміння здійснювати підготовку текстів наукового та навчально-методичного спрямування із метою забезпечення освітнього процесу в обраній галузі знань.</p>
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	<p>Кадрове забезпечення відповідає чинним Ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності у сфері вищої освіти та базується на наступних принципах:</p> <ul style="list-style-type: none"> - відповідності наукових спеціальностей науково-педагогічних працівників освітнім галузі знань та спеціальності; - обов'язковості та періодичності проходження стажування і підвищення кваліфікації викладачів; - моніторингу рівня наукової активності науково-педагогічних працівників; - впровадження результатів стажування та наукової діяльності у освітній процес.
Матеріально-технічне забезпечення	<p>Матеріально-технічне забезпечення навчальних приміщень та соціальна інфраструктура університету в повному обсязі відповідає чинним Ліцензійним умовам. В освітньому процесі використовується мультимедійне обладнання для проведення лекцій та практичних занять – обладнання комп'ютерних лабораторій.</p>
Інформаційне та	<p>Університет має власний веб-сайт за адресою http://dnu.dp.ua,</p>

навчально-методичне забезпечення	<p>де розміщено інформацію щодо інформаційного та навчально-методичного забезпечення освітнього процесу.</p> <p>Інформаційне забезпечення ґрунтується на використанні ресурсів: загально університетських та кафедральних бібліотек, мережі Internet з вільним доступом, колекцій цифрового репозиторію.</p> <p>Навчально-методичне забезпечення засновано на розроблених для кожної дисципліни робочих навчальних програмах, а також програмах практичної підготовки за спеціальністю. В наявності завдання для самостійної роботи студентів, методичні рекомендації для виконання кваліфікаційних робіт. Критерії оцінювання знань та вмінь здобувачів розроблено для поточного та семестрового контролю з кожної дисципліни, а також для підсумкової атестації за спеціальністю.</p>
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	На основі двосторонніх договорів між ДНУ та університетами України
Міжнародна кредитна мобільність	На основі двосторонніх договорів між ДНУ та університетами інших країн
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Можливе за умови вивчення здобувачем української мови

2. Перелік компонент освітньо-наукової програми та їх логічна послідовність

2.1. Перелік компонент ОП

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, практики)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю	Послідовність вивчення, семестр
1	2	3	4	5
Обов'язкові компоненти				
I Цикл загальної підготовки				
ОК 1.1	Філософія та наукова етика	4,0	екзамен	1
ОК 1.2	Академічне письмо та спілкування іноземною мовою	6,0	екзамен	1, 2
ОК 1.3	Інноваційно-дослідницька діяльність	3,0	диф. залік	1
ОК 1.4	Методологія педагогічного процесу у вищій школі	3,0	екзамен	2
Всього I		16		
II Цикл професійної підготовки				
ОК 2.1	Теоретико-методологічні засади освіти осіб з особливими освітніми потребами	4,0	екзамен	2
ОК 2.2	Інноваційні технології в спеціальній освіті: дослідження та здобутки	4,0	диф. залік	2
ОК 2.3	Методика наукових досліджень у спеціальній педагогіці	4,0	екзамен	3
ОК 2.4	Викладацька практика	3,0	диф. залік	4
Всього II		15		
Всього		31		
Вибіркові компоненти				
ВК 1	Дисципліна 1	5,0	диф. залік	2
ВК 2	Дисципліна 2	5,0	диф. залік	3
ВК 3	Дисципліна 3	5,0	диф. залік	3
Загальний обсяг обов'язкових компонент				31 (67%)
Загальний обсяг вибірових компонент (дисциплін вибору аспіранта)				15 (33%)
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ				46

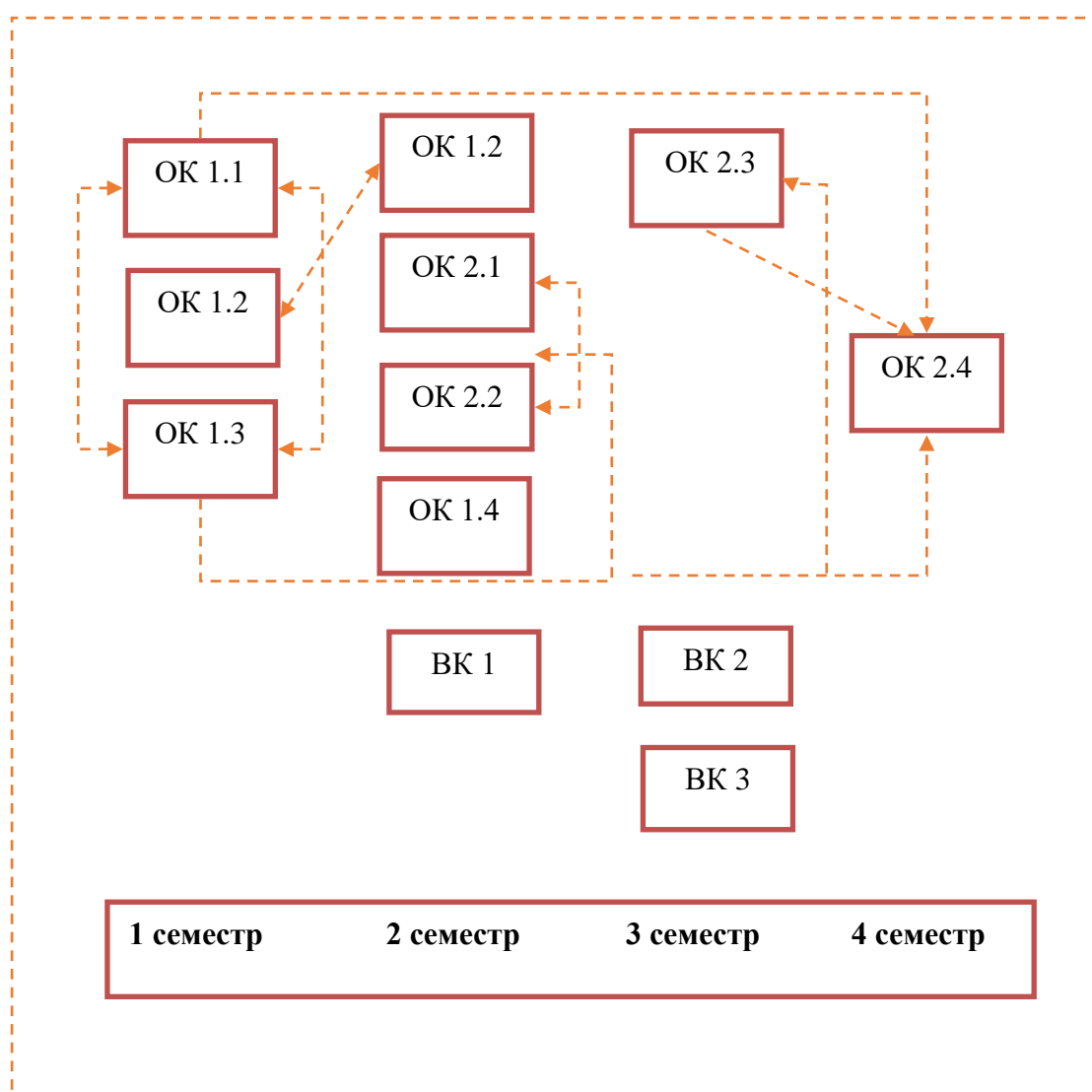
Примітка: здобувачам вищої освіти пропонується провести вибір навчальних дисциплін на основі двох переліків вибірових компонент:

- **університетський вибіровий каталог (УВК)**, що складається із загальноуніверситетського переліку дисциплін, на основі якого здійснюється вибір дисциплін для формування загальних компетентностей ОП, соціальних навичок та світогляду за власним уподобанням. Перелік дисциплін розміщується на сайті університету.
- **факультетський вибіровий каталог (ФВК)** – навчальні дисципліни галузево-професійного спрямування зі спеціальностей факультету, що дозволяють отримати професійні навички з певної галузі знань та навчальні дисципліни професійного спрямування, що дозволяють отримати поглиблену підготовку за освітньою програмою й закріплюють набуті фахові компетентності (позначаються *). На основі засвоєння дисциплін із факультетського каталогу формуються загально-професійні або фахові компетентності. Перелік дисциплін розміщується на сайті університету/ факультету.

2.2. Структурно-логічна схема ОП

Курс	Семес тр	Компоненти освітньої програми	Кількість компонентів за семестр	Кількість компонентів за навчальний рік	Наукова складова
1	1	ОК 1.1, ОК 1.2, ОК 1.3, ОК 1,4	4	8	
	2	ОК 1.2, ОК 2.1, ОК 2.2, ОК 1	4		
2	3	ОК 2.3, ОК 2, ОК 3	3	4	
	4	ОК 2.4	1		
3	Наукова складова				
4					

Послідовність засвоєння компонент ОП

2.3. Наукова складова програми

Наукова робота здобувача ступеня доктора філософії регламентується індивідуальним планом роботи аспіранта.

Курс	Зміст наукової складової	Форми контролю
1	Вибір та обґрунтування теми дисертаційного дослідження, розробка календарного плану його виконання. Формулювання постановки задачі. Огляд стану проблеми, вибір та обґрунтування методології проведення власного наукового дослідження. Участь у наукових конференціях (семінарах).	Затвердження індивідуального плану роботи аспіранта. Звітування про хід виконання індивідуального плану аспіранта двічі на рік. Надання науковим керівником та кафедрою висновків щодо виконання плану. Атестація аспіранта.
2	Проведення власного наукового дослідження згідно з індивідуальним планом роботи аспіранта. Підготовка та публікація статті за темою дослідження у фахових наукових виданнях. Участь у наукових конференціях (семінарах).	Звітування про хід виконання індивідуального плану аспіранта двічі на рік. Надання науковим керівником та кафедрою висновків щодо виконання плану. Атестація аспіранта.
3	Проведення власного наукового дослідження згідно з індивідуальним планом роботи аспіранта. Підготовка та публікація статті за темою дослідження у фахових наукових виданнях. Участь у наукових конференціях (семінарах).	Звітування про хід виконання індивідуального плану аспіранта двічі на рік. Надання науковим керівником та кафедрою висновків щодо виконання плану. Атестація аспіранта.
4	Аналіз та узагальнення отриманих результатів власного наукового дослідження, визначення рамок застосування моделей. Підготовка та публікація статті за темою дослідження у фахових наукових виданнях. Оформлення дисертаційної роботи. Визначення повноти висвітлення результатів дисертації у наукових статтях. Доповідь за результатами дисертаційної роботи на науковому семінарі. Підготовка документів для попередньої експертизи дисертаційної роботи.	Звітування про хід виконання індивідуального плану аспіранта двічі на рік. Надання науковим керівником та кафедрою висновків щодо виконання плану. Надання кафедрою висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

3. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Форми атестації здобувачів вищої освіти	<p>Атестація здобувачів освітнього рівня доктора філософії здійснюється у формі публічного захисту дисертаційної роботи (дисертації).</p> <p>Обов'язковою умовою допуску до захисту є успішне виконання здобувачем його індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи.</p>
Вимоги до дисертаційної роботи (дисертації) на здобуття ступеня доктора філософії	<p>Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії є самостійним розгорнутим дослідженням, що пропонує розв'язання актуального наукового завдання в галузі спеціальної та інклюзивної освіти та оприлюднені у відповідних публікаціях.</p> <p>Дисертаційна робота не повинна містити академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації.</p> <p>Дисертаційна робота має бути оприлюднена на сайті закладу вищої освіти.</p> <p>Обсяг дисертації становить 6,5 – 9 авторських аркушів.</p> <p>Дисертаційна робота має відповідати іншим вимогам, встановленим законодавством.</p>

**4. Матриця відповідності програмних компетентностей
компонентам освітньої програми**

	ОК 1.1	ОК 1.2	ОК 1.3	ОК 1.4	ОК 2.1	ОК 2.2	ОК 2.3	ОК 2.4
ЗК 1	+	+	+	+	+	+	+	
ЗК 2	+	+	+	+	+	+	+	+
ЗК 3	+	+	+	+	+	+	+	+
ЗК 4		+		+				+
ЗК 5	+		+				+	
ЗК 6			+		+	+	+	+
ЗК 7			+	+		+	+	+
ЗК 8	+	+						
ЗК 9			+				+	+
СК 1			+	+			+	
СК 2			+				+	
СК 3	+	+					+	
СК 4					+	+	+	+
СК 5		+						+
СК 6				+	+	+		+
СК 7	+	+	+					+
СК 8				+			+	+

**5. Матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПР)
відповідними компонентами освітньої програми**

	ОК 1.1	ОК 1.2	ОК 1.3	ОК 1.4	ОК 2.1	ОК 2.2	ОК 2.3	ОК 2.4
ПР 1	+	+	+	+	+	+	+	+
ПР 2	+				+	+	+	
ПР 3	+	+	+	+	+	+	+	+
ПР 4	+		+				+	+
ПР 5			+				+	+
ПР 6	+			+	+	+	+	
ПР 7					+			+
ПР 8		+		+	+	+	+	+
ПР 9	+		+					+
ПР 10				+		+	+	+
ПР 11		+					+	+